

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Intermezzo: Meer informatie verandert opvattingen

van der Meer, T.; van der Kolk, H.

Publication date

2016

Document Version

Final published version

Published in

Democratie dichterbij

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van der Meer, T., & van der Kolk, H. (2016). Intermezzo: Meer informatie verandert opvattingen. In T. van der Meer, & H. van der Kolk (Eds.), *Democratie dichterbij: Lokaal Kiezersonderzoek 2016* (pp. 52-55). Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. <https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/254112/democratie-dichterbij-lokaal-kiezersonderzoek-2016.pdf>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Intermezzo:

Meer informatie verandert opvattingen

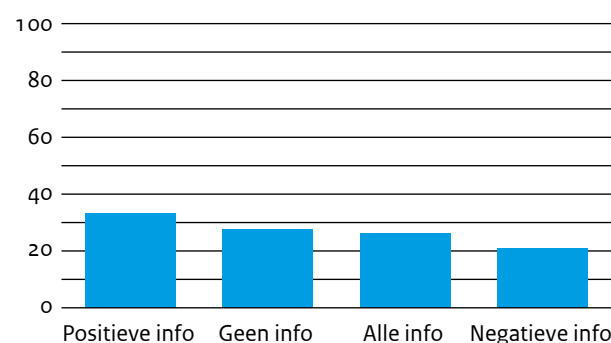
Tom van der Meer en Henk van der Kolk

Sommige onderwerpen zijn moeilijk te onderzoeken met het soort stellingen dat we elders in dit hoofdstuk hebben voorgelegd. Lokale belastingen, bijvoorbeeld, zullen niet populair zijn omdat belastingen dat in het algemeen niet zijn. Een ander voorbeeld is regionale samenwerking, omdat veel burgers daar niet vanzelfsprekend opvattingen over hadden voordat ze ernaar werden gevraagd. In zulke gevallen volstaat het niet om uitsluitend te vragen naar steun. Die steun zou wel eens heel gevoelig kunnen zijn voor het type informatie dat burgers hebben meegekregen. Om te onderzoeken wat het effect is van verschillende typen informatie op de opvattingen van burgers, hebben we in het LKO aan tien willekeurig samengestelde groepen respondenten tien verschillende stellingen over lokale belastingen en vijf stellingen over samenwerking tussen gemeenten. Stellingen over onderwerpen die dus de nodige discussie opleveren en die allemaal te maken hebben met de autonomie van gemeenten. Met de stellingen konden respondenten het zeer oneens, oneens, eens noch oneens, eens of zeer eens zijn. De twee groepen stellingen staan in tekst box I.1.

Zoals in het tekstblok kan worden gezien, verschillen de twee groepen van vijf stellingen op een consistente manier. De eerste stelling bevat geen informatie, de tweede geeft een korte toelichting die wijst op een positieve kant van het voorstel, de derde geeft een korte toelichting die wijst op een negatieve kant van het voorstel, en de laatste twee varianten geven zowel positieve als negatieve argumenten in twee verschillende volgordes. Op die manier kunnen we heel precies nagaan op welke manier informatie invloed heeft op de opvattingen van mensen, althans, op de opvattingen die ze weergeven in enquêtes.

Figuur I.1. vat de resultaten kort samen voor zeggenschap over lokale belastingen. In het algemeen is er weinig steun voor lokale belastingen. Zonder enige aanvullende informatie steunt 28% meer zeggenschap over lokale belastingen. Onder de groep met aanvullend positieve informatie is de steun iets hoger (33%). Waarschijnlijk roepen 'belastingen' bij de meeste respondenten weinig warme gevoelens op en haalt de informatie dat het 'ook nog ergens goed voor is' sommigen over om dan in te stemmen met een groter gemeentelijk belastinggebied. Met gemengde informatie verandert de steun nauwelijks ten opzichte van de basishouding (26%). Met louter negatieve informatie daalt de steun echter naar 21%.

Figuur I.1
Steun voor lokale belastingen bij verschillende informatieniveaus

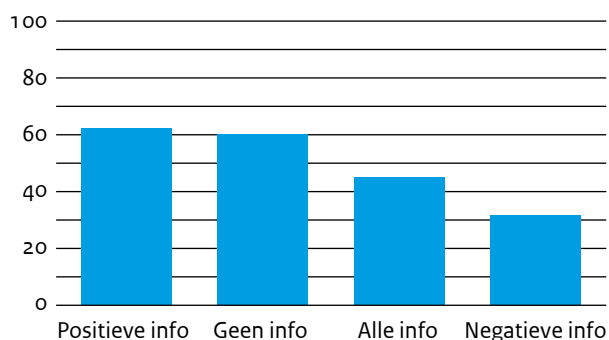

Tekstblok I.1.: de twee groepen stellingen die we hebben voorgelegd aan respondenten

- Gemeenten moeten meer te zeggen krijgen over lokale belastingen.**
  - Gemeenten moeten meer te zeggen krijgen over lokale belastingen, zodat zij meer zeggenschap krijgen over hun eigen begroting en beleidsprioriteiten.
  - Gemeenten moeten meer te zeggen krijgen over lokale belastingen, ook wanneer dat ertoe leidt dat beleid gaat verschillen tussen gemeenten.
  - Gemeenten moeten meer te zeggen moeten krijgen over lokale belastingen, zodat zij meer zeggenschap krijgen over hun eigen begroting en beleidsprioriteiten, ook wanneer dat ertoe leidt dat beleid gaat verschillen tussen gemeenten.
  - Gemeenten moeten meer te zeggen krijgen over lokale belastingen – ook wanneer dat ertoe leidt dat beleid gaat verschillen tussen gemeenten – zodat zij meer zeggenschap krijgen over hun eigen begroting en beleidsprioriteiten.
- Gemeenten moeten meer samenwerken met andere gemeenten voor de uitvoering van beleid.**
  - Gemeenten moeten meer samenwerken met andere gemeenten voor de uitvoering van beleid, zodat die goedkoper en effectiever wordt.
  - Gemeenten moeten meer samenwerken met andere gemeenten voor de uitvoering van beleid, ook wanneer dat ten koste gaat van de democratische controle.
  - Gemeenten moeten meer samenwerken met andere gemeenten voor de uitvoering van beleid, zodat die goedkoper en effectiever wordt, ook wanneer dat ten koste gaat van de democratische controle.
  - Gemeenten moeten meer samenwerken met andere gemeenten voor de uitvoering van beleid – ook wanneer dat ten koste gaat van de democratische controle – zodat die goedkoper en effectiever wordt.

Figuur 1.2. toont de steun voor regionale samenwerking tussen gemeenten. Zonder enige aanvullende informatie is 62% voorstander. Het woord samenwerking roept waarschijnlijk bij veel mensen al positieve gevoelens op. Aanvullende positieve informatie draagt nauwelijks bij aan die steun (ook 62%): de toevoeging dat het daarmee goedkoper en effectiever wordt, verandert niets aan hun antwoord. Gemengd negatieve en positieve informatie drukt de steun ten opzichte van de basishouding (44%). Negatieve informatie drukt de steun fors: gewezen op een risico van een gebrekkige democratische controle blijkt een meerderheid juist tegen samenwerking te zijn (32%).

Figuur 1.2
Steun voor regionale samenwerking bij verschillende informatieniveaus.

Dit eenvoudige experiment leert ons dat precieze vraagformuleringen een aantoonbare invloed hebben op opvattingen over de lokale democratie. In alle gevallen is de gegeven informatie 'juist', maar de vragen sturen de respondenten in verschillende richtingen. Steun voor samenwerking halveert van overwegend positief (meer dan 60 procent steunt samenwerking) naar overwegend negatief (30 procent steun). Het leert ons ook dat politieke debatten tijdens campagnes, zoals campagnes in referenda, invloed hebben. Vooraf is wellicht een meerderheid voor een bepaalde maatregel, maar toevoeging van informatie kan de stemming volledig doen omslaan. Het informeren van burgers heeft dus invloed op hun standpunten.

